

T

The Relationship between Board Characteristics, Corporate Governance Score (CG Score) and Accounting Conservatism of Listed Companies in the Market for Alternative Investment (MAI)

Rojana Khunkaew^{1,*} Jittima Wichianrak² Muttanachai Suttipun³
Kallaya Boontip⁴ Thanapon Chukaew⁵ Thanyarak Moosic⁶ and Wichayaporn Musidang⁷

Received: November 25, 2020 Revised: December 30, 2020 Accepted: February 23, 2021

Abstract

This study aims to investigate the relationship among Board characteristics, CG Score and Accounting Conservatism by collecting data from the annual report of 320 listed companies in the Market for Alternative Investment (MAI) during the period of 2016-2019. In this study indicators of Board Characteristics are size of committee, Board independent, finance and accounting knowledge, dual position, foreigner committee and committee gender. For CG Score, the study uses CG score from the annual report. Additionally, in the main variable accounting caution, this study employs executive judgment in the calculation of Modified Jones Model to measure the Accounting Conservatism. The results demonstrate there is no significant association between Board Characteristics and Accounting Conservatism. In contrast, the findings reveal a positive association between CG Score and Accounting Conservatism. The results are benefit to the business and that can apply the principles of good corporate governance to increase the efficiency of Accounting Conservatism, moreover, the findings are useful for stakeholders to make decision.

Keywords: board characteristics, corporate governance score, accounting conservatism, listed firms in the Market for Alternative Investment (MAI)

^{1,2,3} Department of Accounting, Faculty of Management Sciences, Prince of Songkla University

^{4,5,6,7} Postgraduate student, Faculty of Management Sciences, Prince of Songkla University

* Corresponding author. E-mail: rojana.ko@psu.ac.th

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของ คณะกรรมการ คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ และหลักความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

รจนา ชุนแก้ว^{1,*} จิตติมา วิเชียรรักษ์² มัทนชัย สุทธิพันธุ์³ กัลยา บุญทิพย์⁴
ธนาภรณ์ ชูแก้ว⁵ ธัญญารักษ์ มุลิก⁶ และ วิชญาพร มุลิแดง⁷

วันรับบทความ: November 25, 2020 วันแก้ไขบทความ: December 30, 2020 วันตอบรับบทความ: February 23, 2021

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ในการทดสอบความสัมพันธ์ของคุณลักษณะคณะกรรมการ คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ (CG Score) และหลักความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting Conservatism) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI จำนวน 320 กลุ่มตัวอย่างระหว่างปี พ.ศ. 2559 ถึง 2562 ในการศึกษาได้กำหนดตัวชี้วัดเกี่ยวกับคุณลักษณะของกรรมการประกอบด้วยขนาดของคณะกรรมการ ความอิสระของคณะกรรมการ ความรู้ทางการเงิน การควมตำแหน่งของคณะกรรมการ คณะกรรมการชาวต่างชาติ และเพศของคณะกรรมการ และใช้ตัวชี้วัดคะแนนการกำกับดูแลกิจการจากผลคะแนนในรายงานประจำปี นอกเหนือจากนั้น ในส่วนของตัวแปรหลักความระมัดระวังทางบัญชี การศึกษานี้ได้ทำการวัดจากการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารในการดำเนินงาน โดยคำนวณจาก Modified Jones Model ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการกับหลักความระมัดระวังทางบัญชี ในทางตรงกันข้ามกลับพบความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่าง CG Score กับหลักความระมัดระวังทางบัญชี ซึ่งประโยชน์ที่จะได้รับจากผลการศึกษาในครั้งนี้ กิจการสามารถนำหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีไปใช้เพื่อก่อให้เกิดหลักความระมัดระวังทางบัญชีอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ในการใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้มีส่วนได้เสีย รวมไปถึงยังเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือและความเชื่อมั่นที่มีต่อกิจการมากยิ่งขึ้นด้วย

คำสำคัญ: คุณลักษณะของคณะกรรมการ คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ หลักความระมัดระวังทางบัญชี บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI

^{1,2,3} ภาควิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

^{4,5,6,7} บัณฑิตศึกษา ภาควิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

* Corresponding author. E-mail: rojana.ko@psu.ac.th

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยได้เข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC: Asean Economics Community) อย่างเป็นทางการ จึงมีโอกาสนในการขยายการลงทุนได้อย่างเสรีมากขึ้น งบการเงินเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญของนักลงทุนและผู้บริหารทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในการใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจลงทุน โดยจะต้องเป็นงบการเงินที่มีคุณภาพ แสดงข้อมูลที่สะท้อนราคาตลาดของหลักทรัพย์ ปริมาณการซื้อขาย และการเพิ่มมูลค่าของกิจการ ด้วยความสำคัญของข้อมูลในงบการเงินดังกล่าว นักบัญชีจึงจำเป็นต้องมีความระมัดระวังในการจัดทำบัญชี เพื่อที่จะนำไปสู่การนำเสนองบการเงินที่มีคุณภาพต่อผู้มีส่วนได้เสีย จึงทำให้มีการตั้งบัญญัติ 10 ประการของนักบัญชียุค AEC ขึ้น อันประกอบด้วย 3 ทักษะ 3 ความเข้าใจและ 4 ความเป็นเลิศ ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวบ่งบอกถึงหลักความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting Conservatism) ได้เป็นอย่างดี และยังสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างนักบัญชีที่มีความระมัดระวังทางบัญชีสูงและคุณภาพของงบการเงินได้อีกด้วย ทำให้ผู้ลงทุนสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางการเงินประกอบการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักความระมัดระวังทางบัญชี คือ การใช้ดุลยพินิจในการดำเนินงานภายใต้ความไม่แน่นอนที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้น เพื่อควบคุมการจัดทำงบการเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ เจ้าของกิจการหรือผู้บริหารจึงไม่สามารถที่กระทำการใด ๆ เพียงผู้เดียวได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีตัวแทนเข้ามาเพื่อช่วยในการบริหาร รวมไปถึงการมีอำนาจในการตัดสินใจแทนเจ้าของกิจการหรือผู้บริหาร ตามแนวคิดทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ของ Jensen และ Meckling (1976) ที่ได้กล่าวถึงการกำกับดูแลกิจการโดยมีตัวแทนไว้ว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดีจะนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์อื่นเป็นประโยชน์สูงสุด และลดการเกิดผลกระทบในเชิงลบต่อกิจการ โดยได้มีข้อกำหนดสำคัญในการกำกับดูแลกิจการเกี่ยวกับการเป็นตัวแทน ที่จะต้องปฏิบัติงานอย่างซื่อสัตย์สุจริต เป็นอิสระ เที่ยงธรรม ปราศจากการถูกควบคุม นอกเหนือจากนี้ยังมีข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะของคณะกรรมการ ที่ได้กำหนดสัดส่วนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเพียงพอและเหมาะสม อาทิ ในหนึ่งบริษัทควรมีคณะกรรมการ 5-12 คน อย่างน้อย 1 ใน 3 ของคณะกรรมการควรเป็นคณะกรรมการอิสระ และกำหนดระดับความรู้ความเชี่ยวชาญในการดำเนินงานในตำแหน่งนั้น ๆ ไว้อย่างเพียงพอ จึงจะแสดงได้ว่ากิจการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการแล้ว อีกทั้งข้อกำหนดดังกล่าวยังเป็นส่วนหนึ่งในการติดตามและวัดผลการพัฒนาการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย ซึ่งดำเนินการโดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (Thai Institute of Directors: IOD) ด้วยการสนับสนุนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. นับแต่ปี 2544 นำไปสู่การแสดงผลประเมิน CG Score โดยใช้จำนวน “ตราสัญลักษณ์ของคณะกรรมการบริษัทภิบาลแห่งชาติ” ซึ่งมีการจำแนกคะแนนเป็น 6 ระดับ บริษัทจดทะเบียนจะได้รับผลประโยชน์เบื้องต้น พร้อมข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานทุกปี การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์และนำเสนอความความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของคณะกรรมการ คะแนนการกำกับดูแลกิจการ และหลักความระมัดระวังทางบัญชี

จากการศึกษางานในอดีต พบว่า การวิจัยเรื่องหลักความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting Conservatism) ในประเทศไทยนั้น มีศึกษาเจาะกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่อย่างตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Stock Exchange of Thailand: SET) ซึ่งมีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ยังขาดแคลนงานวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตลาดทางเลือก อย่างตลาดหลักทรัพย์ MAI ซึ่งเริ่มเข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจมากขึ้น อีกทั้งงานวิจัยในอดีตได้มีการกำหนดตัวแปรแบบเจาะจงตัวแปรเดียว อาทิ การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างหลักความระมัดระวังทางบัญชีและคณะกรรมการต่างชาติ (ณัฐพร สุพิชยา, วศินี ธรรมศิริ, กฤติยา ดาบเพชร, และจิตติพร สงวนพันธุ์, 2561) ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการอิสระและความระมัดระวังทางบัญชี (Oludele, Oloko, & Tobiah, 2016) การวิจัยนี้มีเป้าหมายในการศึกษาและนำเสนอผลลัพธ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการ คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ และหลักความระมัดระวังทางบัญชี ซึ่งอาจให้ผลการศึกษาในมุมมองที่แตกต่างออกไป

จากแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่างานวิจัยในอดีตได้มีการให้ความสำคัญในการศึกษากลุ่มบริษัทขนาดใหญ่ และมีการทดสอบความสัมพันธ์โดยการกำหนดคุณลักษณะของคณะกรรมการเป็นตัวแปรตามในการศึกษา การวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงมีจุดมุ่งหมายในการทดสอบสมมติฐานภายใต้คำถามการวิจัย คือ คุณลักษณะของคณะกรรมการมีผลต่อหลักความระมัดระวังทางบัญชีหรือไม่ และคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์กับหลักความระมัดระวังทางบัญชีอย่างไร โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI โดยผลจากการวิจัยจะสามารถสะท้อนถึงความระมัดระวังทางบัญชีและความน่าเชื่อถือของงบการเงิน อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้เสียและผู้ใช้งบการเงิน อาทิ ผู้ลงทุนสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการลงทุน ตลอดจนสามารถพิจารณาถึงความสามารถในการทำกำไรในระยะยาวได้ เจ้าหน้าที่/สถาบันทางการเงิน สามารถใช้ข้อมูลในการพิจารณาเพื่อให้สินเชื่อและวิเคราะห์ถึงความสามารถในการชำระหนี้ในอนาคต รวมถึงผู้บริหารสามารถใช้ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ในการกำหนดคุณลักษณะของคณะกรรมการได้อย่างเหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดทำบัญชี การรายงานทางการเงิน การควบคุมภายในต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการและหลักความระมัดระวังทางบัญชี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการและหลักความระมัดระวังทางบัญชี

การทบทวนวรรณกรรม

จากทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ซึ่งได้พัฒนาไว้ในปี ค.ศ. 1976 Jensen และ Meckling (1976) ได้เสนอว่า เจ้าของกิจการหรือผู้บริหารไม่สามารถที่จะบริหารงานหรือกระทำการใด ๆ เพียงผู้เดียวได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการจัดตั้งตัวแทนเพื่อช่วยในการบริหาร การกระทำการแทน รวมไปถึงการมีอำนาจในการ

ตัดสินใจแทนเจ้าของกิจการหรือผู้บริหาร โดยทฤษฎีนี้จะมองถึงความสัมพันธ์ที่เกิดจากบุคคลสองฝ่าย คือ ฝ่ายที่มีอำนาจ หรือที่เรียกว่า “ตัวการ” ซึ่งจะเป็นฝ่ายที่ยินยอมมอบอำนาจและสิทธิในการบริหาร การกระทำการ หรือการจัดการใด ๆ ที่ตนมีอยู่ให้กับอีกฝ่ายหนึ่ง คือ ผู้รับมอบอำนาจ หรือที่เรียกว่า “ตัวแทน” ซึ่งมีหน้าที่ในการดำเนินการ กระทำการแทน และรายงานผลการดำเนินงานให้แก่ฝ่ายที่มีอำนาจ (ตัวการ) ทั้งนี้ในการทำงานของตัวแทนมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างมูลค่าสูงสุดให้กับบริษัทและสร้างผลตอบแทนที่น่าพึงพอใจให้กับตัวการ โดยที่ตัวแทนเองก็จะได้รับค่าตอบแทนในรูปแบบของเงินเดือนหรือโบนัสจากการทำงาน อย่างไรก็ตาม หากการทำงาน of ตัวแทนไม่เป็นไปตามวิสัยทัศน์หรือความต้องการของตัวการ อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ขึ้นได้เช่นกัน

การมีตัวแทนในการกำกับดูแลกิจการ ดำเนินงานตามแบบแผนและวิสัยทัศน์ของกิจการ นอกจากจะเพื่อให้กิจการได้ผลสัมฤทธิ์อันสูงสุดแล้ว ยังเป็นการลดการเกิดผลกระทบในเชิงลบอันมีนัยสำคัญ เนื่องจากตัวแทนดังกล่าวมาจากการแต่งตั้งจากเจ้าของกิจการ ผู้ถือหุ้น หรือผู้บริหารนั้น โดยที่อาจมีการประชุมร่วมกันในการแต่งตั้ง มีการประเมินถึงความไว้วางใจและศักยภาพของตัวแทนอย่างถี่ถ้วน ตัวแทนที่ได้รับการแต่งตั้งจึงมีการปฏิบัติงานโดยปราศจากการถูกควบคุมจนเป็นเหตุให้เกิดความไม่เป็นอิสระและความขัดแย้งระหว่างกันจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับหลักความระมัดระวังทางการบัญชี พบว่า “ทฤษฎีตัวแทน” ถูกนำมาใช้เป็นจำนวนมาก โดยพบว่าความสัมพันธ์ของตัวการและตัวแทนนั้น ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพการจัดการทรัพยากร และก่อให้เกิดผลตอบแทนที่สมดุล ทำให้มีผลต่อเนื่องไปยังการเปิดเผยรายงานการเงินที่เพียงพอ มีการรายงานข้อผิดพลาดในการดำเนินงานของกิจการ และสามารถพิจารณาต้นทุนอันเกี่ยวเนื่องกับตัวแทนในอนาคตได้

ในการศึกษาได้ให้ความหมายของ “ตัวแทน” ไว้ว่า หมายถึง ผู้ที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าของกิจการ ผู้ถือหุ้น หรือผู้บริหารชั้นบนขึ้นไป ให้กระทำการแทนในหน้าที่อันสอดคล้องกับหลักความระมัดระวังทางการบัญชี

คุณลักษณะคณะกรรมการและคะแนนการกำกับดูแลกิจการ

1. ขนาดของคณะกรรมการ เป็นกลไกการกำกับดูแลซึ่งอาจส่งผลต่อการดำเนินงานและมูลค่าของกิจการได้ โดยหากคณะกรรมการมีจำนวนมาก ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกิจการก็อาจมีเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน คณะกรรมการบริษัทควรมีขนาดที่เหมาะสม ประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ที่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยคณะกรรมการต้องมีจำนวนเท่าไรนั้นขึ้นอยู่กับขนาด ประเภท และความซับซ้อนของธุรกิจ เมื่อเพียงพอก็จะสามารถกำกับดูแลกิจการได้อย่างเต็มที่ และมีความระมัดระวังทางบัญชีที่สูงขึ้น

2. ความอิสระของคณะกรรมการ เป็นกลไกหนึ่งที่ทำให้มูลค่าของกิจการเพิ่มขึ้น กรรมการอิสระนั้นหมายถึง จะต้องมีความเป็นอิสระจากการควบคุมของผู้บริหาร ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ และต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร เนื่องจากกรรมการอิสระจะมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบ

การทำงานของผู้บริหาร ทำให้ผู้บริหารเกิดความระมัดระวังทางบัญชีที่มากขึ้น นอกจากนี้ คณะกรรมการยังคอยให้ความเห็นในการสนับสนุนนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้น หรือคัดค้านเมื่อเห็นว่าอาจมีการตัดสินใจผิดพลาดซึ่งอาจกระทบกับผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น ซึ่งในประเทศไทยสำนักงาน ก.ล.ต. ได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนมีกรรมการอิสระอย่างน้อย 1 ใน 3 ของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด

3. ความรู้ทางบัญชี/การเงินของคณะกรรมการ ทักษะและความรู้ทางด้านบัญชี/การเงินของคณะกรรมการ เป็นคุณสมบัติหนึ่งในการคัดสรรคณะกรรมการของหลาย ๆ กิจการ เนื่องจากเป็นไปได้ว่าคณะกรรมการที่มีความรู้ในเรื่องบัญชีการเงินจะส่งผลให้การเงินของบริษัทมีคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการมีความระมัดระวังทางบัญชีที่เพิ่มขึ้นด้วย

4. การรวบรวมตำแหน่งของคณะกรรมการ หากประธานกรรมการ (เจ้าของกิจการ) และ CEO เป็นบุคคลคนเดียวกัน อาจส่งผลให้ประสิทธิภาพการดำเนินงานและมูลค่าของกิจการลดลงได้ เนื่องจากการรวมอำนาจในการควบคุมและตัดสินใจไว้เพียงคนเดียว ซึ่งอาจเป็นช่องทางที่ทำให้มีการตัดสินใจหรือกำหนดกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อเอื้อผลประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือพวกพ้อง ซึ่งถือเป็นการขาดความระมัดระวังทางบัญชี

5. คณะกรรมการชาวต่างชาติ นับตั้งแต่การเข้าร่วมสมาชิกกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประเทศต่าง ๆ เริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญทางธุรกิจในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ทำให้บริษัทที่มีกรรมการชาวต่างชาติสร้างความได้เปรียบในการดำเนินงาน รวมไปถึงการส่งเสริมการลงทุน เนื่องจากกรรมการดังกล่าวมีความรู้และความเชี่ยวชาญที่ยอมรับกันในระดับนานาชาติ ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการสื่อสาร การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูง และส่งผลให้มีความระมัดระวังทางบัญชีสูงขึ้น

6. คณะกรรมการที่เป็นเพศหญิง สัดส่วนกรรมการผู้หญิงมีผลทางบวกต่อผลการดำเนินงานของกิจการ เนื่องมาจากลักษณะนิสัยพื้นฐานของเพศหญิง ที่มีความเป็นผู้นำและมักจะไม่อยู่ในกรอบสังคมเดียวกับกรรมการบริหาร ผู้บริหารเพศหญิงมักเสนอความเห็นที่แตกต่างและกล้าโต้แย้ง ช่วยกระตุ้นให้เกิดการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อกิจการ แตกต่างกับเพศชาย ที่มีแนวโน้มในการใช้ข้อมูลอย่างจำกัด มีความระมัดระวังรอบคอบในการตัดสินใจน้อยกว่าเพศหญิง โดยเพศชายมักตัดสินใจโดยใช้ทางเลือกที่มีความเสี่ยงสูงและผลตอบแทนที่สูง คณะกรรมการเพศหญิงจึงมีความระมัดระวังทางบัญชีที่มากกว่าเพศชาย

คะแนนการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance Score)

Corporate Governance Score เป็นคะแนนที่สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) ได้ประเมินโดยการตรวจสอบในเรื่องของการบริหารจัดการบริษัทที่มีประสิทธิภาพ ความโปร่งใสตรวจสอบได้ และการคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย แต่ละบริษัทจะมีคะแนน CG ตั้งแต่ 0 ถึง 5 โดยหลักการแล้ว บริษัทที่มีคะแนน CG สูง จะทำให้มั่นใจขึ้นได้ว่าผู้ลงทุนได้ลงทุนในธุรกิจที่มีการบริหารงานอย่างเป็นธรรมและมีความโปร่งใส โดยเฉพาะในเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลต่อผู้ถือหุ้น ที่จะต้องระมัดระวังให้มีความเสมอภาคกัน ไม่ให้มีกลุ่มผู้ที่ล่วงรู้ข่าวล่วงหน้าก่อนผู้ถือหุ้นรายย่อย เพราะหากเกิดเหตุการณ์เช่นนั้นจะพาลให้นักลงทุนรายย่อยเสียเปรียบได้ และอาจส่งผลในทางลบต่อตลาดหุ้นได้ แต่จริง ๆ แล้วคะแนน CG นั้นเป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่งเท่านั้น

ไม่ได้หมายความว่าบริษัทที่มีคะแนน CG ระดับสูงจะสามารถไว้วางใจได้เสมอไป เพราะว่าตัว CG นั้นเป็นการวัดจากการดำเนินงานของบริษัทที่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ที่มาตรฐานตั้งไว้ แต่อย่างไรก็ตาม อาจไม่สามารถบ่งบอกถึงความซื่อสัตย์ของผู้บริหารได้

ความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting Conservatism)

ความระมัดระวังทางบัญชีไม่ได้เป็นแค่เพียงหลักการบันทึกรายการ แต่ยังเป็นหลักการที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของข้อมูลในรายงานทางการเงิน เพราะบริษัทที่มีคุณภาพกำไรสูงจะยอมให้เปิดเผยข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ รวมทั้งสะท้อนให้เห็นถึงผลการดำเนินงานมากกว่าบริษัทที่มีคุณภาพกำไรต่ำ จึงต้องมีระบบความระมัดระวังทางบัญชีให้มากขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพและความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงิน สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้ออกหลักการการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี พ.ศ. 2560 เพื่อให้กิจการนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อนักลงทุน (Accountability) ของคณะกรรมการบริษัท โดยนำมาซึ่งการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ลงทุนและผู้ประกอบการได้อย่างยั่งยืน (The Stock Exchange of Thailand, 2017) การพิจารณาคูณลักษณะของคณะกรรมการก็ถือเป็นบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารระดับสูง เพราะหากเป็นไปตามคุณลักษณะที่ต้องการ จะช่วยลดความไม่แน่นอนในเรื่องของข้อมูลได้ รวมทั้งยังสามารถควบคุมกำกับดูแลในส่วนอื่น ๆ ของทางบริษัทได้อีกด้วย ดังนั้น บุคคลที่จะทำหน้าที่คณะกรรมการจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ประสบการณ์ มีความน่าเชื่อถือ รวมถึงมีความเป็นอิสระ เพราะบุคคลที่เป็นคณะกรรมการนั้น มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ทิศทางการดำเนินงานของบริษัท และดำเนินการกำกับควบคุมดูแลให้เป็นไปตามนโยบายของทางบริษัทกลไกสำคัญอย่างหนึ่งของการกำกับดูแลกิจการ คือ การมีคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่ามีความรับผิดชอบสูงสุดต่อระบบการเงินของบริษัท และมีอิทธิพลต่อคุณภาพของข้อมูลทางการเงิน โดยที่ข้อมูลที่กิจการเปิดเผยในงบการเงินจะต้องมีความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล มีความน่าเชื่อถือและสามารถเปรียบเทียบกันได้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสีย อาทิ นักลงทุน เจ้าของบริษัท ผู้ถือหุ้น สามารถที่จะประเมินสถานการณ์และตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของความระมัดระวังทางบัญชีผ่านดุลพินิจของผู้บริหารในการศึกษาครั้งนี้ คือ การใช้ดุลพินิจที่จำเป็นในการดำเนินงานเมื่ออยู่ภายใต้ความไม่แน่นอนเกี่ยวข้องกับการเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับทางบริษัท เพื่อให้การควบคุมการจัดทำงบการเงินเป็นได้อย่างถูกต้อง มีความน่าเชื่อถือ และเป็นไปตามนโยบายที่ทางบริษัทได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ในการศึกษาครั้งนี้ทำการวัดความระมัดระวังทางบัญชีผ่านดุลพินิจของผู้บริหารในการดำเนินงานโดยคำนวณจากแบบจำลอง Modified Jones Model จากการพัฒนาของ Dechow, Sloan, และ Sweeney (1995) ดังนี้

$$\frac{TA_{i,t}}{A_{i,t-1}} = \alpha_1 \frac{1}{A_{i,t-1}} + \alpha_2 \frac{\Delta REV_{i,t} - \Delta AR_{i,t}}{A_{i,t-1}} + \alpha_3 \frac{PPE_{i,t}}{A_{i,t-1}} + \varepsilon_{i,t} \quad (1)$$

โดย $TA_{i,t}$ = รายการคงค้างทั้งหมดของบริษัท i ในปี t
 $A_{i,t-1}$ = สินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี $t-1$
 ΔREV_t = รายได้ของบริษัท i ในปี t หักด้วยรายได้ของบริษัท i ในปี $t-1$
 ΔAR_t = ลูกหนี้การค้าสุทธิของบริษัท i ในปี t หักด้วยลูกหนี้การค้าของบริษัท i ในปี $t-1$
 $PPE_{i,t}$ = ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ก่อนหักค่าเสื่อมราคาของบริษัท i ในปี $t-1$

สมมติฐานการวิจัย

ขนาดของคณะกรรมการ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างขนาดของคณะกรรมการและหลักความระมัดระวังทางการบัญชี (เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย และอนวัธน์ ภักดี, 2561; Enache & García-Meca, 2019; García Lara, García Osma, & Penalva, 2007) เนื่องจากจำนวนกรรมการที่มากขึ้นนำมาซึ่งความหลากหลายทางความรู้ ความสามารถและวิธีการทำงาน อันเป็นประโยชน์ในการบริหารกิจการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของความระมัดระวังที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกิจการที่เพิ่มขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม Chi, Liu และ Wang (2007) กลับพบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างขนาดของคณะกรรมการและหลักความระมัดระวังทางการบัญชี โดยที่จำนวนของคณะกรรมการที่มีจำนวนมากอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งอย่างมีนัยสำคัญ และเกิดค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีต้นทุนด้านการบริหารสูง ซึ่งอาจจะไม่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ที่ดีแก่องค์กร นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ Ahmed และ Henry (2012) ไม่พบความสัมพันธ์ เนื่องจากขนาดของคณะกรรมการเป็นเพียงแค่จำนวนตัวเลขเท่านั้น ไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงทักษะและความรู้ของคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน

จากผลการวิจัยในอดีตดังกล่าวข้างต้น การวิจัยนี้มีความเชื่อว่าความแตกต่างในด้านความรู้ ทักษะ และประสบการณ์การทำงานของคณะกรรมการ จะทำให้มีการบริหารกิจการด้วยความระมัดระวังที่มากขึ้น จึงมีการกำหนดสมมติฐานในการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของคณะกรรมการและความระมัดระวังทางบัญชี ดังนี้

H_1 : ขนาดของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับหลักความระมัดระวังทางการบัญชี

ความอิสระของคณะกรรมการ

งานวิจัยในอดีตพบว่าความอิสระของคณะกรรมการไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อความระมัดระวังทางบัญชี เนื่องจากการที่มีคณะกรรมการอิสระนั้นเป็นไปตามกฎหมายหรือข้อกำหนด จึงไม่มีผลต่อความระมัดระวังทางบัญชี (เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย และอนวัธน์ ภักดี, 2561; Saeed & Saeed S., 2018) ในขณะที่ Al-Sraheen, Fadzil, และ Ismail (2014a) พบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างความอิสระของคณะกรรมการและหลักความระมัดระวังทางการบัญชี โดยได้อธิบายเหตุผลว่า หากความเป็นอิสระไม่ถูกควบคุมหรือกำกับดูแล อาจก่อให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่เกิดประโยชน์ต่อองค์กร ในทางตรงกันข้าม

มีงานวิจัยหลายงานที่ทำการศึกษาและพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความอิสระของคณะกรรมการและหลักความระมัดระวังทางการเงิน (Affes & Sardouk, 2016; El-habashy, 2019; García Lara, García Osma, & Penalva, 2009; Oludele et al., 2016; Sultana, 2015) จากการเป็นอิสระของคณะกรรมการจากผู้บริหาร ผู้ถือหุ้น และการไม่มีส่วนได้เสียในกิจการนั้น ก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เพราะไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้มีส่วนได้เสียหรือบุคคลที่จะก่อให้เกิดความไม่เป็นอิสระในการทำงาน โดยการนำทฤษฎีตัวแทนมาใช้จึงก่อให้เกิดประโยชน์ในการบริหารจัดการหลักความระมัดระวังทางการเงินได้มากขึ้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงมีการกำหนดสมมติฐานในการวิจัยเกี่ยวกับความอิสระของคณะกรรมการ ดังนี้

H_2 : ความอิสระของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับหลักความระมัดระวังทางการเงิน

ความรู้ด้านบัญชี/การเงิน ของคณะกรรมการ

จากการทบทวนวรรณกรรมแม้ว่าผลการศึกษาของ ลัดดาวัลย์ พุดขุนทด และชุตติมา นาคประสิทธิ์ (2561) จะไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านบัญชีของคณะกรรมการและหลักความระมัดระวังทางการเงิน เนื่องจากความรู้ความสามารถเฉพาะด้านของกรรมการไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติด้านการบริหารองค์กรได้ แต่ยังคงมีงานวิจัยหลายงานที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความรู้ด้านบัญชีของคณะกรรมการและหลักความระมัดระวังทางการเงิน (เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย และอนวัธน์ ภักดี, 2561; บรรดาศักดิ์ ชูสาย และกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์, 2562; Al-Sraheen et al., 2014b) ซึ่งอธิบายได้ว่าการมีทักษะและประสบการณ์ทางด้านบัญชีเป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งต่อประสิทธิภาพในการตรวจสอบ ซึ่งหากกรรมการขาดความรู้ความสามารถทางด้านบัญชีนั้น มีโอกาสทำให้เกิดความล้มเหลวในการตรวจสอบได้ เพราะการมีความรู้ทางด้านบัญชี/การเงินที่ไม่เพียงพอ จะไม่สามารถเข้าใจถึงความซับซ้อนของการวางแผนทางการเงินและการเงินได้ ดังนั้น ความรู้ทางการเงินและการเงินจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบและวิเคราะห์ขั้นตอนเกี่ยวกับการรายงานทางการเงินได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

H_3 : ความรู้ด้านบัญชี/การเงินของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับหลักความระมัดระวังทางการเงิน

การรวบรวมตำแหน่งผู้บริหาร

จากผลการศึกษาของ Yunos, Ahmad และ Sulaiman (2014) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญ แม้จะมีการอธิบายว่าไม่ควรให้มีการรวมอำนาจการตัดสินใจที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมากเกินไป แต่ในทางตรงกันข้ามการรวบรวมตำแหน่งดังกล่าวส่งผลให้มีการตัดสินใจอย่างทันที่ จึงสรุปได้ว่า การรวบรวมตำแหน่งหรือไม่รวบรวมตำแหน่ง ไม่มีผลต่อความความระมัดระวังทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่การศึกษาในประเทศไทย เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย และอนวัธน์ ภักดี (2561) กลับพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการรวบรวมตำแหน่งผู้บริหารและหลักความระมัดระวังทางการเงิน เนื่องจากการรวบรวมตำแหน่งประธานช่วยเพิ่มผลการดำเนินงาน และช่วยเพิ่มความทันเวลาของการรับรู้ผลขาดทุน

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยส่วนใหญ่พบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างการควมรวมตำแหน่งผู้บริหารและหลักความระมัดระวังทางการบัญชี (Affes & Sardouk, 2016; El-habashy, 2019; Enache & García-Meca, 2019; Jaimuk, Nilapornkul, & Ngudgratoke, 2020) เนื่องจากการควมรวมตำแหน่งก่อให้เกิดข้อจำกัดในการตรวจสอบและเพิ่มความขัดแย้งได้ง่าย มีโอกาสเกิดการตัดสินใจที่ไม่โปร่งใส การฉวยโอกาสมุ่งหวังผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งดังกล่าว ทั้งด้านการบริหาร การตัดสินใจ เช่น การอนุมัติโครงการ ทำให้ความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่แข็งแรงพอที่จะก่อให้เกิดหลักความระมัดระวังทางการบัญชีในองค์กรได้

จากการทบทวนวรรณกรรมการศึกษาครั้งนี้เชื่อว่าการควมรวมตำแหน่งของคณะกรรมการนั้น อาจเป็นการรวมอำนาจการตัดสินใจและขาดความระมัดระวังทางบัญชี จนส่งผลให้ผลการดำเนินงานและคุณภาพกำไรของกิจการลดลงได้ จึงมีสมมติฐานในการศึกษา ดังนี้

H₄ : การควมรวมตำแหน่งผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงลบกับหลักความระมัดระวังทางการบัญชี

คณะกรรมการพิเศษ

งานส่วนใหญ่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างคณะกรรมการพิเศษและหลักความระมัดระวังทางการบัญชี (เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย และอนุวัฒน์ ภักดี, 2561; ลัดดาวัลย์ พุดขุนทด และชุติมา นาคประสิทธิ์, 2561; Almutair & Quttainah, 2019; Khalilov & Osma, 2020; Makhoulouf, Al-Sufyn, & Almubaideen, 2018) เนื่องจากองค์กรที่มีความหลากหลายของคณะกรรมการในปัจจุบันด้านเพศ หรือกล่าวคือ มีคณะกรรมการเป็นเพศหญิง จะมีประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการที่ดีกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงมักมีความระมัดระวังและมีความรอบคอบในการตัดสินใจมากกว่าเพศชาย นอกจากนี้ ยังมีความเข้าใจด้านการตลาดและมีความสามารถในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่องค์กรมากกว่าเพศชายอีกด้วย ซึ่งจะทำให้กิจการมีผลประโยชน์และมีการเปิดเผยรายงานทางการเงินที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาของ ธีรณัฐรี แซ่โจ้ว (2557) กลับไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าว เนื่องจากความหลากหลายทางเพศไม่ได้ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน อาจเนื่องมาจากองค์กรในประเทศไทยมีผู้บริหารเพศหญิงดำรงตำแหน่งในระดับสูงในสัดส่วนค่อนข้างน้อย อีกทั้งในบางองค์กรพบว่าไม่มีผู้บริหารเพศหญิง จึงอาจทำให้ไม่สามารถวัดระดับความสัมพันธ์ได้ชัดเจน

H₅ : สัดส่วนของคณะกรรมการพิเศษมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับหลักความระมัดระวังทางการบัญชี

คณะกรรมการต่างชาติ

จากการทบทวนวรรณกรรมในอดีตพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างคณะกรรมการต่างชาติและหลักความระมัดระวังทางการบัญชี (Almutairi & Quttainah, 2019; Al-Sraheen et al., 2014b; Makhoulouf et al., 2018) เนื่องจากความหลากหลายทางด้านสัญชาติแสดงถึงความหลากหลายในเรื่องของทักษะและประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป จากเหตุผลข้างต้นนั้นอาจทำให้คณะกรรมการมีความระมัดระวังทางการบัญชีที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งการมีคณะกรรมการต่างชาตินั้นยังทำให้กิจการมีช่องทางการลงทุนที่กว้างขึ้นด้วย กล่าวคือ สามารถขยายการลงทุนไปยังภูมิภาคหรือประเทศอื่น ๆ ผ่านทางคณะกรรมการต่างชาติได้ อย่างไรก็ตาม เกรียงไกร

บุญเลิศอุทัย และอนวัณณ์ ภักดี (2561) พบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างคณะกรรมการต่างชาติและหลักความระมัดระวังทางการเงิน โดยได้อธิบายไว้ว่ากรรมการชาวต่างชาติมีแนวโน้มที่จะขาดความทุ่มเทเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากอุปสรรคต่าง ๆ เช่น ความไม่ทันการณ์ในการเดินทาง การไม่เข้าร่วมประชุม หรือทุ่มเทเวลาให้กับองค์กรอื่นที่มีผลประโยชน์มากกว่า ในขณะที่มีผลการวิจัยในอดีตที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าว เนื่องจากสัดส่วนกรรมการชาวต่างชาติไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับผลการดำเนินงานของบริษัท (โดยวัดจากอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ (ROA) และ Tobin's Q) โดยกล่าวว่าผลการดำเนินงานที่แตกต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับความแตกต่างกันทางด้านของเวลา รวมถึงสัดส่วนจำนวนกรรมการชาวต่างชาติในคณะกรรมการบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 นั้น มีเพียง 31.76% ซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถวัดระดับความสัมพันธ์ได้อย่างชัดเจน (ณัฐนพร สุพิชยา และคณะ, 2561; Oludele et al., 2016; Sultana, 2015)

H_6 : สัดส่วนของคณะกรรมการต่างชาติมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกกับหลักความระมัดระวังทางการเงิน

คะแนนการกำกับดูแลกิจการ (CG score)

Choi และ Yoon (2006) ได้ตรวจสอบผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อความระมัดระวังทางการเงิน พบว่าบริษัทที่มีคะแนนการกำกับดูแลกิจการโดยรวมสูง จะมีความระมัดระวังในรายงานข้อมูลการบัญชีมากขึ้น และ Utami และ Pernamasari (2019) พบว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดีมีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อผลการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งจะเพิ่มความมั่นใจให้กับนักลงทุนในการตัดสินใจลงทุน เนื่องจาก การกำกับดูแลที่ดีจะส่งผลต่อคุณภาพของการรายงานทางการเงินที่สูงขึ้นด้วย (Rani, Yadava, & Jaina, 2013; Yilmaz, 2018) ในทางกลับกัน Yasa, Astika, และ Widiariani (2019) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าว โดยกล่าวว่ากำกับดูแลกิจการที่ดีไม่มีผลต่อคุณภาพของการรายงานทางการเงิน การกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นเครื่องมือที่สามารถประสานผลประโยชน์ที่แตกต่างกันระหว่างผู้บริหารและตัวแทน เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ถือหุ้น อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการประเมินการบังคับใช้การกำกับดูแลกิจการที่ดี ทำให้ยังมีบริษัทจำนวนมากที่ยังดำเนินการตามกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดีไม่ครบถ้วน อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้เชื่อว่าการมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีนั้นสะท้อนถึงการมีความระมัดระวังทางการเงินที่ดีเช่นกัน

H_7 : คะแนนการกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกกับหลักความระมัดระวังทางการเงิน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการคะแนนการกำกับดูแลกิจการ และความระมัดระวังทางการเงิน โดยมีประชากรในการศึกษา คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI จำนวน 171 บริษัท ในการศึกษาได้มีการจัดกลุ่มตัวอย่าง โดยมีการจำกัด

กลุ่มบริษัทที่ไม่รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วย (1) บริษัทประเภทกองทุน (2) บริษัทที่มีวันสิ้นสุดบัญชีไม่ตรงกับวันที่ 31 ธันวาคม (3) บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (4) บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหลังปี พ.ศ. 2559 และ (5) บริษัทที่ถูกเพิกถอนและถูกแขวนป้าย

การศึกษาใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 320 กลุ่มตัวอย่าง จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI ระหว่างปี พ.ศ. 2559-2562 ประกอบด้วยกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร จำนวน 4 บริษัท กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค จำนวน 5 บริษัท กลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน จำนวน 5 บริษัท กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม จำนวน 19 บริษัท กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง จำนวน 11 บริษัท กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร จำนวน 12 บริษัท บริษัทกลุ่มบริการ จำนวน 17 บริษัท และกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี จำนวน 7 บริษัท

จากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปีระหว่างปี พ.ศ. 2559 ถึง 2562 และเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยจำแนกข้อมูลเป็น 3 ประเภทเกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของคณะกรรมการ ได้แก่ จำนวนคณะกรรมการ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ ความรู้ความสามารถทางการบัญชีและการเงิน การควบคุมตำแหน่ง สัดส่วนคณะกรรมการเพศหญิง และสัดส่วนคณะกรรมการต่างชาติ ข้อมูลเกี่ยวกับคะแนน CG Score และข้อมูลเกี่ยวกับความระมัดระวังทางการบัญชี ทั้งนี้ยังได้มีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของบริษัท (ขนาดกิจการ ความสามารถในการทำกำไร ความเสี่ยง อายุของกิจการ สภาพคล่องของกิจการ และประเภทอุตสาหกรรม) เพื่อใช้เป็นตัวแปรควบคุมในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์อีกด้วย

ตารางที่ 1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ	ชื่อย่อ	การวัดค่าตัวแปร
จำนวนคณะกรรมการ	Comm. Size	จำนวนคณะกรรมการ (จำนวนคน)
ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ	Independent	สัดส่วนคณะกรรมการอิสระ
ความรู้ความสามารถทางการเงินและบัญชี	Fi&Acc Skill	สัดส่วนคณะกรรมการที่มีความรู้ด้านการเงิน/บัญชีต่อคณะกรรมการทั้งหมด
การควบคุมตำแหน่ง	Dual position	1 คือ มีการควบคุมตำแหน่ง และ 0 ไม่มี
คณะกรรมการเพศหญิง	Female	สัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิง
คณะกรรมการต่างชาติ	Foreigner	สัดส่วนคณะกรรมการต่างชาติ
คะแนน CG Score	CG Score	1 คือ มี Score และ 0 คือ ไม่มี Score
ตัวแปรตาม	ชื่อย่อ	การวัดค่าตัวแปร
ความระมัดระวังทางการเงิน	Conservatism	วัดค่าโดยรายการคงค้างรวม (TA) หักรายการคงค้างจากผลการดำเนินงานธุรกิจ (NDA) จากแบบจำลอง Modified Jones Model (1995)
ตัวแปรควบคุม	ชื่อย่อ	การวัดค่าตัวแปร
ขนาดกิจการ	Firm size	สินทรัพย์รวม (ล้านบาท)
ความสามารถในการทำกำไร	Profit	อัตราส่วนผลตอบแทนต่อการลงทุน
ความเสี่ยง	Risk	อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น
อายุของกิจการ	Age	จำนวนปีที่กิจการจัดตั้ง
สภาพคล่องของกิจการ	Liquid	อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน
ประเภทอุตสาหกรรม	Industry	1 คือ เกษตรและอาหาร 2 คือ สินค้าอุปโภคบริโภค 3 คือ สินค้าอุตสาหกรรม 4 คือ อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 5 คือ ทรัพยากร 6 คือ บริการ และ 7 คือ เทคโนโลยี

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ได้วิเคราะห์ข้อมูลอันประกอบด้วย การวิเคราะห์เชิงพรรณนา การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มแบบ Independent Sample t-test การทดสอบสหสัมพันธ์ และการทดสอบความสัมพันธ์เชิงพหุ โดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนาจะถูกใช้เพื่อการศึกษาาระดับคุณลักษณะของคณะกรรมการ คะแนน CG Score และความระมัดระวังทางการเงิน นอกจากนี้การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มแบบ Independent Sample t-test ถูกใช้ทดสอบความแตกต่างของความระมัดระวังทางการเงินระหว่างกลุ่มที่สนใจ อาทิ การควบคุมตำแหน่ง และคะแนน CG Score การทดสอบสหสัมพันธ์ถูกใช้ในการทดสอบปัญหา Multicollinearity

ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องการทดสอบความสัมพันธ์เชิงพหุคูณใช้เพื่อการทดสอบความสัมพันธ์
ระหว่างลักษณะของคณะกรรมการ คณะ CG Score และความระมัดระวังทางการบัญชี โดยมีสมการ ดังต่อไปนี้

Conservatism =

$$\beta_0 + \beta_1 \text{Comm. size}_{i,t} + \beta_2 \text{Independent}_{i,t} + \beta_3 \text{FI\&Acc skill}_{i,t} + \beta_4 \text{Dual position}_{i,t} + \beta_5 \text{Female}_{i,t} + \beta_6 \text{Foreigner}_{i,t} + \beta_7 \text{CG score}_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (1)$$

Conservatism =

$$\beta_0 + \beta_1 \text{Comm. size}_{i,t} + \beta_2 \text{Independent}_{i,t} + \beta_3 \text{FI\&Acc skill}_{i,t} + \beta_4 \text{Dual position}_{i,t} + \beta_5 \text{Female}_{i,t} + \beta_6 \text{Foreigner}_{i,t} + \beta_7 \text{CG score}_{i,t} + \beta_8 \text{Firm size}_{i,t} + \beta_9 \text{Profit}_{i,t} + \beta_{10} \text{Risk}_{i,t} + \beta_{11} \text{AGE}_{i,t} + \beta_{12} \text{Liquid}_{i,t} + \beta_{13} \text{Industry}_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (2)$$

ผลการวิจัย

ตารางที่ 2 แสดงค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

Variables	Mean	SD	Min	Max
Size of committee	9.2219	2.4681	5.00	20.00
Independent	.3518	.1399	.00	.83
Fi&Acc Skill	.2839	.1682	.00	.90
Female	.2237	.1513	.00	.63
Foreigner	.0412	.1102	.00	.50
Conservatism	.0336	.1346	-.68	.43

ตารางที่ 3 ตารางแสดงค่าความถี่ ค่า t-test ของตัวแปรอิสระ (Independent Sample t-test)

Variables	N	%	Mean	SD	T	Sig.
Dual position						
Yes	203	63.44	.0313	.1232	-.396	.693
No	117	36.56	.0375	.1530		
CG Score						
Have	245	76.56	.0487	.1257	3.707	.000**
Don't have	75	23.44	-.0152	.1509		

** is significant at 0.01 level, and * is significant at 0.05 level

จากตารางที่ 2 จำนวนคณะกรรมการเฉลี่ย 9.22 คน หรือประมาณ 10 คน ซึ่งมีจำนวนน้อยที่สุดจำนวน 5 คน และมากที่สุด 20 คน ในส่วนของคณะกรรมการอิสระเฉลี่ย ร้อยละ 35.18 สัดส่วนคณะกรรมการที่มีความรู้ด้านบัญชีและการเงินเฉลี่ย ร้อยละ 28.39 คณะกรรมการทั้งหมด สัดส่วนคณะกรรมการเพศหญิงเฉลี่ย ร้อยละ 22.37 สัดส่วนคณะกรรมการต่างชาติเฉลี่ย ร้อยละ 4.12 และคะแนนความระมัดระวังทางการบัญชีเฉลี่ย 0.0336

ตารางที่ 3 แสดงผลการศึกษาความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ผลการศึกษาไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของปัจจัยการควบคุมตำแหน่งของกรรมการ ในทางตรงกันข้ามกลับกัน พบว่า ปัจจัยคะแนน CG Score มีความแตกต่างกันอย่างมีสาระสำคัญระหว่างกลุ่มที่มีคะแนน CG Score และไม่มีคะแนน CG Score ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ตารางที่ 4 ตารางแสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการ คะแนนการกำกับดูแลกิจการ และหลักความระมัดระวังทางบัญชี (Multiple Regression Analysis)

Variables	Model 1		Model 2	
	B	t (sig.)	B	t (sig.)
Constant	-.043	-.815 (.416)	-.054	-1.027 (.305)
Comm. size	.002	.693 (.489)	.004	1.125 (.261)
Independent	.019	.320 (.749)	.043	.782 (.435)
Fi&Acc Skill	-.033	-.646 (.519)	.027	.565 (.573)
Dual position	-.017	-.992 (.322)	-.018	-1.038 (.300)
Female	.086	1.667 (.097)	-.002	-.047 (.963)
Foreigner	-.007	-.103 (.918)	-.012	-.191 (.849)
CG Score	.065	3.642 (.000**)	.049	2.748 (.000**)
Firm size	-	-	-1.372E-5	-3.948 (.000**)
Profit	-	-	.004	8.180 (.000**)
Risk	-	-	.001	.807 (.420)
Age	-	-	1.012E-6	.001 (.999)
Liquid	-	-	-.004	-1.869 (.063)
Industry	-	-	.007	1.749 (.081)
R Square	.055		.262	
Adjust R Square	.034		.231	
F-value (sig.)	2.610 (.012*)		8352 (.000**)	
N	320		320	

** is significant at 0.01 level, and * is significant at 0.05 level

จากการศึกษา พบว่า ขนาดของคณะกรรมการกับหลักความระมัดระวังทางบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กัน โดยผลการศึกษาครั้งนี้แตกต่างจากงานวิจัยในอดีตที่ส่วนใหญ่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างขนาดของคณะกรรมการและหลักความระมัดระวังทางการบัญชี (เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย และอนุวัฒน์ ภักดี, 2561; Enache & García-Meca, 2019; García Lara et al., 2007) สาเหตุของการไม่พบความสัมพันธ์ดังกล่าว อาจเกี่ยวเนื่องมาจากข้อกำหนดของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ ในเรื่องจำนวนของคณะกรรมการ ซึ่งได้กำหนดให้แต่ละบริษัทมีคณะกรรมการ จำนวน 5-12 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าว เมื่อจำนวนของคณะกรรมการไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จึงไม่ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงของความระมัดระวังทางบัญชี ดังนั้น ผลการศึกษาครั้งนี้จึงปฏิเสธสมมติฐานการศึกษาที่ H1

ปัจจัยเกี่ยวกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการ ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการและหลักความระมัดระวังทางการบัญชี ซึ่งมีความขัดแย้งกับผลการศึกษาในอดีต ที่พบความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการและหลักความระมัดระวังทางการบัญชี (Affes & Sardouk, 2016; El-habashy, 2019; García Lara et al., 2009; Oludele et al., 2016; Sultana, 2015) เหตุผลในความขัดแย้งของผลการศึกษาอาจเกิดขึ้นจากความอิสระของคณะกรรมการเป็นเพียงคุณสมบัติของคณะกรรมการที่บัญญัติไว้ตามข้อกำหนดของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ เพื่อให้ผู้ดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการอิสระยึดถือปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาสอดคล้องกับงานในอดีตของ Al-Sraheen และคณะ (2014a) ที่อธิบายไว้ว่า หากความเป็นอิสระไม่ถูกควบคุมหรือกำกับดูแลอาจก่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรได้ ซึ่งความเป็นอิสระของคณะกรรมการไม่สามารถเป็นเครื่องมือชี้วัดได้ว่าจะก่อให้เกิดหลักความระมัดระวังทางการบัญชี ดังนั้นผลการศึกษาครั้งนี้ปฏิเสธสมมติฐานการศึกษาที่ H2

ปัจจัยเกี่ยวกับความรู้ด้านบัญชีและการเงิน ผลการศึกษา พบว่า ความรู้ด้านบัญชีและการเงินของคณะกรรมการไม่มีความสัมพันธ์กับหลักความระมัดระวังทางบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยผลการศึกษาครั้งนี้แตกต่างจากผลการศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรมส่วนใหญ่ในอดีตที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความรู้ด้านบัญชีของคณะกรรมการกับหลักความระมัดระวังทางบัญชี (เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย และอนุวัฒน์ ภักดี, 2561; บรรดาศักดิ์ ชูสาย และกนกศักดิ์ สุขวัญนาสินทร์, 2562; Al-Sraheen et al., 2014b) โดยอาจอธิบายได้ว่าความรู้ความสามารถเฉพาะด้านของคณะกรรมการไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติด้านการบริหารองค์กรได้ ซึ่งความรู้ความสามารถเฉพาะตัวบุคคลไม่สามารถที่จะเป็นตัวชี้วัดได้ว่าการบริหารจัดการจะมีประสิทธิภาพ หรือมีความโปร่งใสได้ ดังนั้น การศึกษานี้จึงปฏิเสธสมมติฐาน H3

ปัจจัยเกี่ยวกับการควบคุมตำแหน่งของกรรมการ ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมตำแหน่งของคณะกรรมการกับหลักความระมัดระวังทางบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยผลการศึกษาขัดแย้งกับงานวิจัยในอดีตที่พบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างตัวแปรดังกล่าว (Affes & Sardouk, 2016; El-habashy, 2019; Enache & García-Meca, 2019; Jaimuk et al., 2020) อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษายังอธิบายได้ว่า ถึงแม้การรวมอำนาจในการตัดสินใจไว้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้น อาจเป็นแรงจูงใจในการแสวงหาผลประโยชน์

ส่วนตัว แต่อ่านาจัดตั้งกล่าวอาจมีผลเชิงบวก เพราะอาจทำให้สามารถตัดสินใจได้อย่างทันท่วงที จึงสรุปได้ว่าการรวบรวมตำแหน่งหรือไม่รวบรวมตำแหน่ง ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความระมัดระวังทางบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตที่ไม่พบความสัมพันธ์เช่นเดียวกัน (Yunos et al., 2014) ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้ปฏิเสธสมมติฐานการศึกษาที่ H4

ปัจจัยเกี่ยวกับสัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิง จากการวิเคราะห์ข้อมูลไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิงกับหลักความระมัดระวังทางบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาในอดีตที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสัดส่วนของคณะกรรมการเพศหญิงและหลักความระมัดระวังทางบัญชี (เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย และอนุวัฒน์ ภักดี, 2561; ลัดดาวลย์ พุดขุนทด และ ชุตินา นาคประสิทธิ์, 2561; Almutairi & Quttainah, 2019; Khalilov & Osma, 2020; Makhoul et al., 2018) จากผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ว่าความแตกต่างทางเพศของคณะกรรมการนั้นไม่ส่งผลต่อหลักความระมัดระวังทางบัญชี อย่างไรก็ตาม จากการข้อมูลโดยทั่วไป พบว่า สัดส่วนของคณะกรรมการหรือผู้บริหารเพศหญิงในประเทศไทยนั้นมีสัดส่วนที่ค่อนข้างต่ำ และในบางหน่วยธุรกิจไม่มีคณะกรรมการที่เป็นเพศหญิง จึงอาจเป็นสาเหตุทำให้ไม่สามารถวัดระดับความสัมพันธ์ได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญ์นรี แซ่โจ้ว (2557) ที่ไม่พบความสัมพันธ์เช่นกัน ผลการศึกษาค้นครั้งนี้ปฏิเสธสมมติฐานการศึกษาที่ H5

ปัจจัยเกี่ยวกับสัดส่วนของคณะกรรมการต่างชาติ ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนคณะกรรมการต่างชาติกับหลักความระมัดระวังทางบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยผลการศึกษาครั้งนี้แตกต่างจากงานวิจัยในอดีตที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสัดส่วนของคณะกรรมการต่างชาติและหลักความระมัดระวังทางบัญชี (Almutairi & Quttainah, 2019; Al-Sraheen et al., 2014b; Makhoul et al., 2018) อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ว่า ความหลากหลายทางเชื้อชาติไม่ส่งผลต่อหลักความระมัดระวังทางการบัญชี โดยถึงแม้ว่าการมีสัดส่วนของคณะกรรมการชาวต่างชาติสูง อาจส่งผลดีในด้านการบริหารและการขยายแหล่งทุนของกิจการ แต่คณะกรรมการชาวต่างชาติมีแนวโน้มที่จะไม่เข้าร่วมการประชุมและไม่ทุ่มเทเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงสัดส่วนจำนวนคณะกรรมการชาวต่างชาติในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยค่อนข้างต่ำ จึงอาจทำให้ไม่สามารถวัดระดับความสัมพันธ์ได้อย่างชัดเจน ดังนั้น ผลการศึกษาค้นครั้งนี้ปฏิเสธสมมติฐานการศึกษาที่ H6

นอกเหนือจากนี้ ยังได้มีการศึกษาถึงปัจจัยคะแนนการกำกับดูแลกิจการ โดยผลการศึกษา พบว่าคะแนนการกำกับดูแลกิจการ (CG Score) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับหลักความระมัดระวังทางบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับ (Choi & Yoon, 2006; Rani et al., 2013; Utami & Pernamasari, 2019; Yilmaz, 2018) การประเมินเพื่อให้คะแนนการกำกับดูแลกิจการของบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้น จะมีการวัดจากการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทผ่านรายงานประจำปี จึงสามารถประเมินได้ว่าการที่บริษัทที่มีหลักความระมัดระวังทางบัญชีมากพอจะส่งผลทำให้ได้รับคะแนนการกำกับดูแลกิจการในกลุ่มที่ระดับคะแนน 3-5 ซึ่งถือว่ากิจการมีการเปิดเผยข้อมูลที่มีคุณภาพและมีการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ดังนั้น ผลการศึกษาค้นครั้งนี้จึงยอมรับสมมติฐานการศึกษาที่ H7

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของคณะกรรมการ คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ (CG Score) และหลักความระมัดระวังทางบัญชี ของกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI ระหว่างปี พ.ศ. 2559 ถึง 2562 จากผลการศึกษา พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร (ขนาดของคณะกรรมการ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ ความรู้ความสามารถทางบัญชีและการเงิน การควบคุมตำแหน่ง สัดส่วนคณะกรรมการเพศหญิง และสัดส่วนคณะกรรมการต่างชาติ) ไม่มีความสัมพันธ์กับความระมัดระวังทางบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ จากผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ว่ากลุ่มบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ MAI มีการดำเนินกิจการตามข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะของคณะกรรมการ โดยข้อกำหนดดังกล่าวยังเป็นส่วนหนึ่งในการติดตามและวัดผลการพัฒนาการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย ซึ่งดำเนินการโดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (Thai Institute of Directors: IOD) ดังนั้นคุณลักษณะของคณะกรรมการของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาอาจไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จึงไม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในความระมัดระวังทางบัญชี จากการที่ไม่พบความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ จึงอาจมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพิจารณาขยายขอบเขตเกี่ยวกับข้อกำหนดคุณลักษณะของคณะกรรมการ ด้วยเหตุผลที่ว่าคณะกรรมการเป็นกลุ่มบุคคลที่สำคัญซึ่งทำหน้าที่ในการกำกับดูแลการบริหารกิจการให้มีคุณภาพ ดังนั้น การให้ความสำคัญเกี่ยวกับข้อกำหนดดังกล่าวจึงเป็นสิ่งจำเป็น อันอาจนำมาซึ่งความยั่งยืนของกิจการและประโยชน์สูงสุดที่ผู้มีส่วนได้เสียจะได้รับ นอกเหนือจากปัจจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของคณะกรรมการ การศึกษานี้ยังได้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการกำกับดูแลกิจการ (CG Score) กับหลักความระมัดระวังทางบัญชี จากผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่าง CG Score และหลักความระมัดระวังทางบัญชี ซึ่งสามารถสะท้อนได้ว่าในกิจการที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีนั้น จะมีความระมัดระวังทางบัญชีที่สูงเช่นกัน ดังนั้น การให้ความสำคัญกับหลักการกำกับดูแลกิจการ อาจจะนำมาซึ่งการนำเสนอข้อมูลทางการเงินที่มีคุณภาพมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้เสียและผู้ใช้อข้อมูลในการเงินต่อไป ทั้งนี้กิจการสามารถนำหลักความระมัดระวังทางบัญชีมาปรับใช้ในการดำเนินกิจการด้านการควบคุมภายใน การกำกับดูแลกิจการ การรายงานผลการดำเนินงาน การรายงานข้อมูลทางการเงินเพื่อนำไปสู่การเปิดเผยข้อมูลที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับข้อเท็จจริง โดยผลลัพธ์ของข้อมูลที่มีคุณภาพและมีความน่าเชื่อถือนั้น จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการตัดสินใจของ ผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุน สถาบันทางการเงิน หน่วยงานราชการ และสาธารณชนหรือผู้ใช้อข้อมูลกลุ่มอื่น

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำงานวิจัยในอนาคต

1. เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างของกิจการในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย MAI ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก และเป็นประเทศเศรษฐกิจกำลังพัฒนาแบบผสม การศึกษาในอนาคตอาจมีขยายกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา โดยอาจทำการศึกษาเปรียบเทียบบริษัทในกลุ่มประเทศอาเซียน และอาจมีการขยายขอบเขตหรือปรับเปลี่ยนตัวแปรอิสระเกี่ยวกับคุณลักษณะของคณะกรรมการ เพื่อให้ได้ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ที่ชัดเจน มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะสามารถนำไปปรับใช้กับการดำเนินงานและเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องต่อไป

2. การนำเครื่องมือในการศึกษามาใช้ในงานนี้เป็นการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI อย่างไรก็ดีตาม งานวิจัยในอนาคตสามารถขยายขอบเขตในการเก็บข้อมูลผ่านการส่งแบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์ร่วมด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นและมุมมองที่หลากหลายในการแก้ปัญหามากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจสามารถเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาข้อกำหนดเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการหรือการควบคุมภายในให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย, และอนุวัฒน์ ภัคดี. (2561). คุณลักษณะของคณะกรรมการ ความระมัดระวังทางบัญชี และผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 14(43), 27-47.
- ณัฐพร สุพิชยา, วศินี ธรรมศิริ, กฤติยา ดาบเพชร, และจิตติพร สงวนพันธุ์. (2561). สัดส่วนของคณะกรรมการต่างชาติกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100. ใน *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ UTCC Academic Day ครั้งที่ 2* (น. 616-630). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ธัญญ์นรี แซ่โจ้ว. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนคณะกรรมการบริษัทและสัดส่วนผู้บริหารหญิงกับผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET100* (การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- บรรดาศักดิ์ ชูสาย, และกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธุ์. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพรายงานตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดแห่งประเทศไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 8(1), 19-34.
- ลัดดาวัลย์ พุดขุนทด, และชุติมา นาคประสิทธิ์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการบริษัทกับผลการดำเนินงานทางด้านบัญชี. *วารสาร มทร.อีสาน ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5(1), 18-31.
- Affes, H., & Sardouk, H. (2016). Accounting conservatism and corporate performance: The moderating effect of the board of directors. *Journal of Business & Financial Affairs*, 5(2), 1-8.
- Ahmed, K., & Henry, D. (2012). Accounting conservatism and voluntary corporate governance mechanisms by Australian firms. *Accounting and Finance*, 52, 631-662.
- Almutair, A. R., & Quttainah, M. A. (2019). Corporate governance and accounting conservatism in Islamic banks. *WILEY*, 61(5), 745-764.
- Al-Sraheen, A. O., Fadzil, F. H., & Ismail, S. (2014a). Does corporate governance matter? evidence from accounting conservatism practices among Jordanian listed companies. *International Journal of Learning & Development*, 4(4), 64-80.

- Al-Sraheen, A. O., Fadzil, F. H., & Ismail, S. (2014b). The Influence of corporate ownership structure and board members' skills on the accounting conservatism: Evidence from non-financial listed firms in Amman stock exchange. *International Journal of Accounting and Financial Reporting*, 4(1), 177-201.
- Chi, W., Liu, C., & Wang, T. (2007). What affects accounting conservatism: A corporate governance perspective. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 5(1), 47-59.
- Choi, H. J. , & Yoon, J. (2006). The effects of corporate governance on conservativeness of accounting information. *Korean Accounting Review*, 31, 145-174.
- Dechow, P. M., Sloan, R. G., & Sweeney, A. P. (1995). Detecting earnings management. *The Accounting Review*, 70(2), 193-225.
- El-habashy, H. A. (2019). The effect of corporate governance attributes on accounting conservatism in Egypt. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 23(3), 1-18.
- Enache, L., & García-Meca, E. (2019). Board composition and accounting conservatism: The role of business experts, support specialist and community influentials. *Australian Accounting Review*, 29(88), 252-265.
- García Lara, J. M., García Osma, B., & Penalva, F. (2007). Board of directors' characteristics and conditional accounting conservatism. *European Accounting Review*, 16(4), 727-755.
- García Lara, J. M., García Osma, B., & Penalva, F. (2009). Accounting conservatism and corporate governance. *Springer Science+Business Media*, 14, 161-201.
- Jaimuk, P., Nilapornkul, N., & Ngudgratoke, S. (2020). Good governance and accounting conservatism: Evidence Thai listed companies. *International Journal of Applied Computer Technology and Information Systems*, 9(2), 24-28.
- Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305-360.
- Khalilov, A., & Osma, B. G. (2020). Accounting conservatism and the profitability of corporate insiders. *Journal of Business Finance and Accounting*, 47, 333-364.
- Makhlouf, M. H., Al-Sufyn, F. J., & Almubaideen, H. (2018). Board diversity and accounting conservatism: Evidence from Jordan. *International Business Research*, 11(7), 130-141.
- Oludele, O. I., Oloko, M. A., & Tobiah, O. (2016). The relationship between board independence and financial performance of listed manufacturing companies in Nigeria. *European Journal of Business, Economics and Accountancy*, 4(9), 45-56.
- Rani, N., Yadava, S. S., & Jaina, P. K. (2013). Impact of corporate governance score on abnormal returns of mergers and acquisitions. *Procedia Economics and Finance*, 5, 637-646.

- Saeed, M. B., & Saeed, S. K. (2018). Corporate governance and accounting conservatism: moderating role of audit quality and disclosure quality. *Business & Economic Review*, 10(2), 123-150.
- Sultana, N. (2015). Audit committee characteristics and accounting conservatism. *International Journal of Auditing*, 19(2), 88-102.
- The Stock Exchange of Thailand. (2017). *Corporate governance code for listed companies 2017*. Retrieved from file:///C:/Users/OCS/Downloads/Thai%20cgcode%20EN.pdf
- Utami, W., & Pernamasari, R. (2019). Study on ASEAN listed companies: Corporate governance and firm performance. *International Journal of Business, Economics and Law*, 19(5), 181-188.
- Yasa, G. W., Astika, I. P., & Widiariani, N. A. (2019). The Influence of accounting conservatism, los, and good corporate governance on the earning quality. *Jurnal Ilmiah Akuntansi dan Bisnis*, 14(1), 86-94.
- Yilmaz, I. (2018). Corporate governance and financial performance relationship: Case for Oman companies. *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 4(4), 84-106.
- Yunos, M., Ahmad, S. A., & Sulaiman, N. (2014). The influence of internal governance mechanisms on accounting conservatism. *Elsevier*, 164, 501-507.